

Габорак Оксана Миколаївна,
*методист кафедри менеджменту та освітніх
інновацій Івано-Франківського обласного
інституту післядипломної педагогічної освіти*

ІНТЕГРАЦІЯ МЕДІАГРАМОТНОСТІ УЧНІВ У ВИВЧЕННЯ ЛІТЕРАТУРИ

Сьогодні нас повсюди оточує інформація. У ЗМІ новинна стрічка оновлюється щохвилини, а кожен новий день приносить свої сенсації. Те, що було мега-новиною вчорашнього ранку, завтра може взагалі не афішуватися. Дійсно, медіа – доволі широке поняття. Воно виходить далеко за межі звичних нам телебачення, газет, Інтернет-сайтів чи радіо. Важливу роль у становленні та розвитку медіаосвіти відіграло ЮНЕСКО. На думку фахівців ЮНЕСКО, медіаосвіта – частина основних прав кожного громадянина будь-якої країни світу на свободу самовираження і права на інформацію та інструмент підтримки демократії.

Медіаграмотність надає учням базові знання, щоб боротися із стереотипами, та знайомить їх з методами пошуку надійних джерел інформації в процесі знайомства із чимось новим. На уроках літератури ми маємо виховувати компетентного читача, телеглядача, який розпізнає та піддає критиці різні упередження, розуміє, що подання матеріалу в популярних медіа не завжди точне та вичерпне. Особливо це стосується тем, на яких вивчаються інші культури і країни.

Викладання літератури має свою специфіку, яка обов'язково передбачає вплив на емоційну сферу учня. У зв'язку із цим актуальним є використання на уроках можливостей сучасного медіа (комп'ютерна графіка, відеофайли, презентації, анімація, ілюстративний матеріал). Це забезпечує підключення до процесу переробки інформації механізмів образного сприйняття. На мій погляд, застосування медіа на уроках дає нову якість у передачі і засвоєнні системи знань. Принциповим при цьому стає одночасне підвищення медіакомпетентності, як учнів, так і вчителя. Інтеграція медіаосвіти в предмети філологічного циклу сприяє створенню творчої атмосфери на уроці, надає

можливості для самореалізації учня, підвищує допитливість, бажання читати художні тексти та брати участь у їх обговоренні, що в свою чергу, є запорукою розвитку критичного мислення.

Варто підкреслити, що медіаосвіта не вводиться в школі, як обов'язковий предмет, а може інтегруватися в зміст різних навчальних дисциплін відповідно до Державного стандарту загальної середньої освіти.

Аналіз публікацій дозволяє зробити висновок, що в останні роки було докладено великих зусиль у дослідженні проблеми впровадження медіаосвіти в навчально-виховний процес нашої країни. Теорія та практика медіаграмотності сьогодення є предметом дослідження О. Волошенюк, В. Іванова, Г. Дегтярьової інших науковців та вчителів-практиків.

Об'єктом дослідження є медіаосвіта в сучасному навчальному середовищі, предметом – інтеграція елементів медіаосвіти в шкільні предмети філологічного циклу.

Використання новітніх медіа в просторі мовної освіти підвищує інтерес до пошуку й передавання інформації, до критичного осмислення її, практичного й творчого застосування інформації, до читання, слухання, інтерпретування медіатекстів, до розповідання історій, до спілкування, навчання тощо. Механізм створення відповідної навчально-методичної системи, що передбачає інтегрування інфомедійної грамотності в шкільний курс української мови, та ефективно впровадження цієї системи базується на дидактичних і специфічних положеннях, описаних у працях дидактиків і методистів. Водночас медіаосвітній підхід до мовної освіти потребує врахування основних принципів медіаосвіти, визначених у «Концепції впровадження медіаосвіти в Україні» (2016 р.) [3].

Медіавправи, представлені в даній статті, покликані навчити учнів працювати з медіатекстами, декодувати їх; критично мислити, створювати та презентувати власний медіапродукт, підтримувати атмосферу творчості, креативності, довіри та взаємної поваги на уроці. Учителі можуть використовувати наведені приклади медіавправ на будь-якому етапі уроку, поєднуючи індивідуальні, групові та фронтальні форми роботи.

Медіавправа «Створення лепбуку» передбачає роботу на уроці, інструктаж щодо її виконання проводиться на етапі узагальнення та систематизації вивченого матеріалу.

Переваги використання лепбуків на уроках:

- метод дозволяє опрацювати програмовий матеріал в ігровій формі;
- здобувачі освіти мають можливість самостійно організувати матеріал із теми, що вивчається;
- за потреби можна швидко повторити вивчений матеріал у зручний час;
- даний метод навчання дає можливість учням самостійно збирати та систематизувати інформацію;
- допомагає в організації матеріалу з вивченої теми;
- дає змогу оформити результати колективної проєктної роботи;
- спосіб умістити значний обсяг матеріалу в компактній формі.

У дослівному перекладі з англійської «лепбук» (lapbook) означає «наколінна книга» (lap – коліна, book – книга).

Лепбук або як його ще називають інтерактивна тематична тека – це саморобна паперова книжечка з кишеньками, дверцятами, віконцями, рухливими деталями, які дитина може діставати, перекладати, складати на свій розсуд. У ній збирається матеріал з якоїсь певної теми. При цьому лепбук – це не просто виріб. Це прикінцевий етап самостійної дослідницької роботи, яку дитина виконала під час вивчення певної теми. Щоб заповнити теку, вам потрібно буде виконати певні завдання, провести спостереження, презентувати матеріал. Створення лепбуку допоможе збагатити, закріпити та систематизувати інформацію, а розглядання теки в подальшому дозволить швидко освіжити в пам'яті цікавий матеріал.

Медіавправа «Хмарина слів» передбачає роботу на уроці вивчення нового матеріалу, узагальнення і систематизація знань, закріплення вивченого, для самостійного виконання, роботи в парах, групах.

Переваги використання хмари слів на уроках філологічного циклу:

- у «хмарі» можна закодувати тему уроку, яку учні мають самостійно сформулювати;
- «хмара» може містити опорні схеми та конспекти;
- у «хмарі» можна зашифрувати питання, на яке учні мають знайти відповідь, опрацювавши матеріал;
- використавши якомога більше слів із «хмарини», скласти речення, діалог, есе;

- за допомогою «хмари» зі словами з нових текстів здогадатися, про що йдеться у творі, про його зміст;
- перетворити традиційний (нудний) текст у цікавий ребус;
- підготувати цікавий зашифрований лист близькій людині;
- використовувати «хмарку» підказок до словникових диктантів, вправ, кросвордів тощо.

Мета вправи: ознайомити з одним із сучасних методів узагальнення та передачі інформації, розвивати навички декодування текстів, підвищити пізнавальну активність учнів у процесі навчання, поглибити знання з теми, розвивати в учнів навички самостійно здобувати знання, формувати критичне мислення.

Опис вправи:

Інструктаж щодо роботи з хмарою слів.

1. Бесіда за запитаннями:

Учитель: Хто може пояснити, що таке хмара слів? (Це візуальне відтворення списку слів, категорій, міток чи ярликів на єдиному спільному зображенні).

Учитель: Дійсно, за допомогою хмар слів можна візуалізувати термінологію з певної теми в більш наочний спосіб. Це сприяє швидкому запам'ятовуванню інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Академія української преси URL: <https://www.aup.com.ua/> (дата звернення 15.10.2021)
2. Іванова Т., Ізбаш С. Методичні «родзинки» онлайн-тренінгу з медіаграмотності «Будь у тренді: МІГ в online!»: практичний посібник / за заг. ред. В. Іванова. Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2020. 96 с.
3. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ: IREX в Україні, 2019–2020 р.
4. Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. / Розроблено в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ: IREX, 2021. 400 с.
5. Very Verified [Електронний ресурс]. URL: <https://verified.edera.com/ua>.